

artikel af selve Udgiveren, det ærede Medlem fra Ringkøbing, i hvilken han gennemgaar Venstres Stilling til Skole- og Kirkespørgsmaalet. Med Hensyn til Skole-spørgsmaalet udvikler han Venstres Program og citerer da først Venstres Program af 1909, som fremdeles er hele Venstres Program. Det begynder med disse Ord: „Folkeskolen bør stedse være Genstand for Statens særlige Forsorg, da den langt overvejende Del af Landets Børn der søger sin Undervisning og ikke har Raad til at faa den synderligt forøget siden.“ Saa udvikles der, at ogsaa den private Skole bør støttes, naar dens Omfang og Art og hele Indretning fuldt ud staar Maal med Folkeskolen, thi derved fremmes den pædagogiske Frihed til Gavn for Landets Undervisning som Helhed. Der kræves saa, at Skolen faar sit eget selvstændige Tilsyn, som indrettes paa Grundlag af Samarbejde med Forældrene. Dernæst er der nogle Bemærkninger om Statens højere Almenskoler, som bør gøres let tilgængelige for de fattige Folks Børn, og om Statstilskud til de private Skoler. Det er Venstres Skoleprogram, og dertil gør det ærede Medlem fra Ringkøbing, den ene af Forslagsstillerne i Dag, nogle Bemærkninger, i hvilke han ogsaa taler om Skolefrihedstanken og disse Love af 1855 og 1864. Selv om jeg, hvis jeg skulde skrive en saadan Artikel, ikke vilde bruge netop de samme Ord, selv om jeg vilde nuancere Tanken paa en anden Maade end det ærede Medlem, maa jeg dog sige, at der i hele denne Udvikling af Venstres Program ikke er nogen principiel Modsætning til Socialdemokraternes Skoleprogram. Der er en Forskel, nemlig den, at i Venstres Program siges det blot i Almindelighed, at Folkeskolen bør stedse være Genstand for Statens særlige Forsorg, da den langt overvejende Del af Landets Børn der søger sin Undervisning, men denne Tanke søger vi at gennemføre, vi anviser, hvorledes Folkeskolen i Enkeltheder, i hele sin Plan og Grund, bør gøres saa god som mulig, saa at den kan blive den fælles Folkeskole.

Men nogen principiel Modsætning mellem Venstres Program og vort Program paa dette Omraade er der, som sagt, ikke, og jeg kan altsaa for saa vidt i det væsentlige underskrive denne Udvikling med Undtagelse af een Sætning, nemlig Slutningen, hvor der staar, at Venstre er Modstander af Socialdemokraternes Tvangsskole. Det er nemlig en Uriktighed. Socialdemokraterne er ikke Tilhængere af en Tvangsskole. Vi vil, at den offentlige

Skole, Folkeskolen, skal udvikle sig til at blive Folkets Fællesskole, blive saadan, at alle Folkets Børn med Glæde og [Nytte kan søge derhen, men vi vil ikke gennemføre denne Udvikling ad Tvangsveje. Det ærede Medlem fra Ringkøbing, ser jeg, er i Færd med at faa fat paa gamle Rigsdags-tidender, og det er meget fornuftigt. Jeg har ogsaa rustet mig for det Tilfælde, at det ærede Medlem fra Ringkøbing vilde begynde at skyde med de gamle Rigsdags-tidender. Jeg ved meget godt, at det ærede Medlem fra Ringkøbing kan finde en socialdemokratisk Enkeltmandsudtalelse om denne Sag, der strider mod, hvad jeg her har sagt, men ærede Medlemmer, der kender Sagens Historie, ved ogsaa, at Formanden for det socialdemokratiske Parti ved en senere Lejlighed har taget Afstand derfra. Jeg skal, hvis vi faar en Debat om dette Spørgsmaal, fremlægge baade det socialdemokratiske Program og den officielle Udredning deraf, der er foretaget i vort Partis Hovedbestyrelse, og hvor der tages Afstand fra Tvangsskoletanken. Vi vil forpligtende Skoleundervisning, ganske som Venstre vil, thi ogsaa Venstre holder paa Undervisningspligten. (*J. C. Christensen*; Ikke Skoletvang!). Det skal være mig en stor Glæde at optage en Debat derom. Vi vil ingen Tvangsskole, vi er Modstandere — og det siger jeg her i Dag i hele vort Partis Navn, med hele vor Rigsdagsgruppes enstemmige Bemyndigelse —, vi er Modstandere af Statsskolemonopolet. (*J. C. Christensen*: Det er meget godt!). Vi ønsker, at Folkeskolen maa blive alle Børns Fællesskole, men vi ønsker det ikke ved Tvang, men ad den frivillige Udviklings Vej. Vi ønsker at naa dette Maal, der indeholdes i vort Program, ved at gøre Folkeskolen til den bedst mulige Skole, som tænkes kan, og tillige til den frieste og rummeligste Skole, som tænkes kan. Dermed hænger ogsaa vor hele Stilling til Religionsundervisningen i Folkeskolen sammen, som for Resten i det væsentlige stemmer med Venstres gamle Stilling til denne Sag.

Jeg har altid anerkendt den Indsats i Skoleudviklingen, som den grundtvigske Friskole har gjort, anerkendt Betydningen af den Virksomhed, den udfoldede, for at naa fra det gamle Remseri og fra Prygleriet til Friskhed, Liv, Lyst og Glæde i Skolen. Denne Indsats i den danske Skoles Udvikling, tror jeg, har varig Betydning. Paa den anden Side mener jeg ganske vist, at der i Nutiden adskillige Steder godt kan trænges til en anden Indsats, en